

УДК 343.132 (477)

Світлана Олексіївна ЧИСТІКОВА,

курсант 4 курсу факультету №1 Харківського національного університету
внутрішніх справ

науковий керівник: Віталій Володимирович Романюк,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінального
процесу та організації досудового слідства, факультет № 1 Харківського
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ «ЛЕГАЛІЗАЦІЇ» ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ, ПРОВЕДЕНОГО ДО ПОЧАТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України, огляд є слідчою (розшуковою) дією, спрямованою на отримання (збирання), доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 223 КПК) [3]. Як серед науковців так і серед практичних працівників існує проблемне питання: чи обов'язково отримувати після проведення огляду місця події ухвалу слідчого судді? Відповіді на це питання та погляди досить різні. Пропонуємо розглянути цю проблему з боку законодавства та практики суду. Так, ч. 2 ст. 237 КПК України передбачає, що огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється згідно з правилами, передбаченими КПК України для обшуку житла чи іншого володіння особи. Відповідно, можна дійти до висновку, що для огляду місця події також потрібна ухвала слідчого судді. Як приклад, пропонуємо деякі висновки судів з цього питання. Громадянин подав касаційну скаргу на вирок місцевого суду, згідно з яким його було засуджено за ч. 2 ст. 121 КК України, та ухвалу апеляційного суду, якою рішення попередньої інстанції залишено без змін. Заявник послався, зокрема, на те, що слідчий суддя не надав дозволу на проведення обшуку, огляду місця події. З цих підстав особа вважала проведену слідчу дію незаконною, а зібрані докази – недопустимими. У постанові колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, яка розглянула касаційну скаргу, зазначається: доводи чоловіка про недопустимість протоколу огляду місця події як доказу не ґрунтуються на вимогах закону. «Доводи засудженого про те, що протокол

огляду місця події є неналежним та недопустимим доказом, оскільки не було дозволу суду на огляд житла, є неспроможними. Ця слідча дія проведена у відповідності до вимог закону, оскільки проводився огляд місця події, тобто огляд місця вчинення злочину, а не огляд житла, як на це вказує особа», – йдеться в постанові Верховного Суду України. Розглянувши касаційну скаргу, колегія суддів ККС ВС не встановила істотних порушень кримінального процесуального закону чи неправильного застосування закону України про кримінальну відповідальність, які були б підставами для скасування чи зміни судового рішення. Тому вирок місцевого та ухвала апеляційного судів були залишені без змін [1]. Розглянемо й інший висновок суду. Під час розслідування кримінальної справи фактично проведений обшук житла був представлений працівниками органу внутрішніх справ як огляд житла. Між тим, проникнення в житло відповідно до закону можливе лише на підставі ухвали слідчого судді чи за добровільною згодою особи, яка ним володіє, або у невідкладних випадках, зазначених у ч. 3 ст. 233 КПК України. Крім того, ч. 3 ст. 233 КПК України передбачає обов'язок прокурора, слідчого за погодженням із прокурором невідкладно після здійснення таких дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді, який здійснює судовий контроль, у тому числі і матеріалам, якими обґрунтовується необхідність проведення обшуку. За таких обставин апеляційний суд обґрунтовано, відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 87 КПК України, визнав недопустимими доказами протокол огляду місця події від 07 вересня 2013 року та висновки експертів № 1007х, 1008х, а показання свідків у справі – недостатніми для доведення вини» [2]. Також слід зазначити, що на практиці під час огляду місця події, який передбачає проникнення до житла чи іншого володіння особи, слідчий відбирає заяву у володільця житла, яке належить оглянути. На цій підставі слідчий проникає до житла та оглядає його. Ухвала слідчого судді в такому разі не отримується. Однак, є і негативні сторони у такому випадку. Правоохоронці досить часто зловживають таким своїм правом фактично маскуючи проведенням огляду місця події інші слідчі дії такі як обшук. У підсумку зазначимо, що у юридичній практиці висновки суду мають лише рекомендаційний характер на той час як норми КПК України є нормами прямої дії. На наш погляд, «буква закону» є вищою ніж висновки суду, тому як ми вважаємо, слід дотримуватись положень закону. Саме так слідчий зможе уникнути будь-яких непорозумінь, які згодом можуть

виникнути через те, що останній можливо діяв неправомірно та незаконно і всі докази по провадженню, зібрані у такий спосіб є недопустимими.

Список використаних джерел: 1. Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у Верховного Суду від 1 лютого 2018 року. Провадження № 51-230 км 18. URL: https://protocol.ua/ru/dlya_oglyadu_mistsya_vchinennya_zlochinu_uhvala_slide_hogo_suddi_ne_potribna_verhovniy_sud/ (дата звернення 06.10.2019). 2. Ухвала Колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 жовтня 2015 року. Провадження № 5-1944 км 15. URL: [https://protocol.ua/ua/sud_viznav_nedopustimim_dokazom_protokol_oglyadu_mistsya_podii_ta_vipravdav_pidsudnogo_na_pidstavi_p_3_ch_1_st_284_kpk_\(vssu_sprava_5_1944km15\)/](https://protocol.ua/ua/sud_viznav_nedopustimim_dokazom_protokol_oglyadu_mistsya_podii_ta_vipravdav_pidsudnogo_na_pidstavi_p_3_ch_1_st_284_kpk_(vssu_sprava_5_1944km15)/) (дата звернення 06.10.2019). 3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88. (дата звернення 06.10.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

УДК 343.14 (477)

Руслан Павлович ЧИЧА,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства Харківський національний університет внутрішніх справ

ДІЗНАВАЧ, ЯК ОКРЕМИЙ СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Кримінальний процесуальний кодекс України передбачає окрему форму досудового розслідування – дізнання. Інститут дізнання в кримінальному процесі було передбачено, в рамках реформування сфери кримінального судочинства, ще в 2012 році. Але в силу різних причин, до теперішнього часу, не прийнято відповідних змін до кримінального законодавства, які дозволять реалізувати запропонований механізм дізнання на практиці. Так, 22.11.2018 року прийнято Закон № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо